

Sygn. akt II KK 283/08

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 6 marca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)

SSN Józef Dołhy (sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Wincentego Grzeszczyka,

w sprawie **A. T., J. D.**

i I. K.

oskarżonych z art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 1 i 3 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 marca 2009 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora na niekorzyść oskarżonych

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 22 listopada 2007 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego

z dnia 16 kwietnia 2007 r.,

**oddala kasację, kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2007 r. uniewinnił:

- 1) oskarżonego A. T.:
 - a) od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 296 § 1 k.k. i art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 1 i 3 k.k., opisanego w pkt II aktu oskarżenia, b) od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., opisanego w pkt IV aktu oskarżenia;
- 2) oskarżonego J. D. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., opisanego w pkt IX aktu oskarżenia;
- 3) oskarżonego I. K. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., opisanego w pkt X aktu oskarżenia.

Od tego wyroku apelację na niekorzyść oskarżonych wniósł prokurator, podnosząc zarzuty obrazy prawa materialnego, w ramach których kwestionował stanowisko sądu co do braku podstaw do przyjęcia, by oskarżeni mogli być uznani za podmiot zarzucanych im przestępstw.

Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 22 listopada 2007 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od tego wyroku kasację wniósł prokurator, zaskarżając wyrok „w części dotyczącej orzeczenia o winie oskarżonego A. T. w zakresie dokonania czynów zarzucanych w pkt II i IV aktu oskarżenia oraz J. D. i I. K. w całości na ich niekorzyść”. W kasacji zarzucono:

- rażąco obrazę przepisów postępowania karnego, a to art. 7 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a

- polegającą na zaniechaniu przez Sąd Odwoławczy rozważenia i ustosunkowania się do zarzutu I apelacji oskarżyciela publicznego w kształcie wskazanym w skardze, co spowodowało nieprawidłową i niepełną kontrolę odwoławczą orzeczenia Sądu I instancji uniewinniającego oskarżonego A. T. od przestępstwa zarzucanego w pkt II aktu oskarżenia,
- rażącą obrazę przepisów prawa materialnego art. 300 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 308 k.k., polegającą na błędnej ich wykładni poprzez bezpodstawne zawężenie kręgu osób, które mogą być uznane za podmiot tego przestępstwa, a wynikającą z nieprawidłowej interpretacji pojęcia „zajmowanie się sprawami majątkowymi” jako znamienia określającego podmiot przestępstwa indywidualnego, a także zawężenie rozważań o odpowiedzialności karnej oskarżonych wyłącznie do ich udziału w zgromadzeniu wspólników z pominięciem faktu, iż jako osoby fizyczne, faktycznie podejmowali oni szereg decyzji pogarszających stan majątkowy spółki, bez umocowania prawnego, przez co stali się podmiotami odpowiedzialności karnej z art. 300 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 308 k.k., co w rezultacie doprowadziło do niesłusznej akceptacji stanowiska Sądu Okręgowego uniewinniającego oskarżonych A. T., J. D. i I. K. od popełnienia czynów opisanych odpowiednio w pkt IV, IX i X aktu oskarżenia.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, w zakresie, jakiego dotyczy kasacja, i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej poparł kasację jedynie w zakresie zarzutu rażącej obrazę przepisów prawa materialnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podniesiony w kasacji zarzut rażącej obrazy art. 300 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 308 k.k. nie jest zasadny.

Zawarta w art. 308 k.k. klauzula odpowiedzialności zastępczej odnosi się wyłącznie do osób, które „... zajmują się sprawami majątkowymi...”. Pojęcie „zajmowania się sprawami majątkowymi innej osoby” w świetle poglądów doktryny i utrwalonego orzecznictwa, wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 kwietnia 2001 r., I KZP 7/01 – OSNKW 2001, z. 7–8, poz. 55.

W doktrynie prawa handlowego nie budzi wątpliwości, że w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością „sprawami majątkowymi” zajmują się przede wszystkim zarząd oraz prokurenci, w określonych zaś przypadkach rada nadzorcza, komisja rewizyjna i likwidatorzy.

Zakres kompetencji wspólników określa m.in. przepis art. 228 kodeksu spółek handlowych, zastrzegając iż uchwały wspólników wymaga... nabycia i zbycia nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości... Nie budzi żadnych wątpliwości, że podjęcie owych czynności leży w kompetencji zarządu spółki – zarząd je inicjuje, przeprowadza (tj. ustala warunki przyszłej czynności prawnej) i wydaje określoną uchwałę (składa oświadczenie woli w imieniu spółki), która dla swej skuteczności wymaga uchwały zgromadzenia wspólników. Dla określenia charakteru kompetencji zgromadzenia wspólników istotne znaczenie ma przepis art. 17 k.s.h., stanowiący o nieważności czynności dokonanych bez zgody zgromadzenia z zastrzeżeniem jednak, że zgoda może być następcza (udzielona w terminie dwóch miesięcy od dnia złożenia oświadczenia przez spółkę). Intencją ustawodawcy było zatem pozostawienie decyzji organowi zarządzającemu (w myśl art. 17 § 2 k.s.h. oświadczenie składa spółka, tj. w większości członkowie zarządu, zazwyczaj w reprezentacji łącznej). W świetle tych

regulacji stosowna uchwała wspólników ma charakter akceptacyjny, potwierdzający, a tego rodzaju czynności mieszczą się w ramach funkcji nadzorczych. Istotne znaczenie ma również, że w ramach określonych w art. 228 k.s.h. mówi się o „rozpatrywaniu i zatwierdzaniu sprawozdania zarządu ... oraz udzielaniu absolutorium członkom organów spółki z wykonywanych przez nich obowiązków” (pkt 1). Brzmienie tego punktu jednoznacznie wskazuje, że uchwała zgromadzenia wspólników ma charakter nadzorczy, jej celem jest bowiem rozliczenie organu spółki i jego członków ze sprawowanej działalności. Przyjąć zatem należy, że w ramach regulacji w art. 228 k.s.h. ustawodawca nie różnicował uchwał na nadzorcze i współdecydujące, przeciwnie wszystkim im nadał zbliżone znaczenie, tj. nadzoru nad działaniami zarządu.

Na gruncie prawa handlowego odpowiedzialność odszkodowawcza, niezależnie od podjętych decyzji w łonie spółki, skierowana może być tylko do członków zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz likwidatorów za szkody wyrządzone spółce (art. 293 k.s.h.) oraz do spółki jako takiej, jeżeli szkoda została wyrządzona jej działaniem osobom trzecim (art. 416 k.c.).

Jeżeli zatem ustawodawca nie przewidział w ramach odpowiedzialności cywilnoprawnej możliwości pociągnięcia wspólników (członków zgromadzenia) do odpowiedzialności za podjęte działania, to tym bardziej nie uprawniony wydaje się wniosek o dalej idącej odpowiedzialności karnej, kłóciłoby się to bowiem z zasadą subsydiarności prawa karnego gospodarczego.

W świetle powyższego, stanowisko sądów orzekających, w realiach niniejszej sprawy, co do niemożności uznania oskarżonych za osoby zajmujące się sprawami majątkowymi spółki, a tym samym wykluczenie ich z kręgu podmiotów przestępstwa z art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 1 i 3 k.k., jest w pełni zasadne.

Z tych motywów należało kasację oddalić.

